

4. Simkina, A. Perspektivy tsenovoy politiki na rynkakh prokata i metizov v 2011 godu [The prospects of the pricing policy on rolled metal and metalware market in 2011] [Electronic resource] / A. Simkina. — Kyiv, 2011 — Available at: <http://www.m.info-ua.com/metall/price/3673/>. — 1.07.2013.

Рецензент д-р екон. наук, проф. Одес. нац. політехн. ун-ту Бельтюков С.А.

Надійшла до редакції 30 грудня 2012 г.

УДК 338.47.025.2/.3:621. 395

М.М. Філон, магістр, Одес. нац. акад. зв'язку
ім. О.С. Попова

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКІВ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

М.М. Філон. Аналіз регуляторного впливу на ефективність ринків телекомунікаційних послуг. Визначено основні відмінності в формуванні вітчизняних ринків телекомунікаційних послуг від європейських. Досліджено залежність впливу кількості суб'єктів сфери телекомунікацій на динаміку доходів від ринків телекомунікаційних послуг та частки сфери телекомунікацій у ВВП.

Ключові слова: регуляторний вплив, телекомунікаційні послуги, доход.

М.М. Філон. Анализ регуляторного влияния на эффективность рынков телекоммуникационных услуг. Определены основные различия в формировании отечественных рынков телекоммуникационных услуг от европейских. Исследована зависимость влияния количества субъектов сферы телекоммуникаций на динамику доходов от рынков телекоммуникационных услуг и долю сферы телекоммуникаций в ВВП.

Ключевые слова: регуляторное влияние, телекоммуникационные услуги, доход.

М.М. Philon. Analysis of the regulatory impact on the efficiency of the telecommunication services markets. The main differences in the formation of the Ukrainian market of telecommunication services and European markets are determined. Dependence of the effect of the telecommunications sector entities' number upon the dynamics of revenues from telecommunications services markets, and upon the share of the telecommunications sector in the GDP, is studied.

Keywords: regulatory impact, telecommunication services, revenue.

Впровадження технологій мереж наступного покоління (МНП) (Next Generation Networks-NGN) в Євросоюзі викликало цілу низку організаційних змін у структурі функціонування сфери телекомунікацій країн-членів ЄС[1].

Головними ознаками нової структури сфери телекомунікацій є нове визначення рівнів архітектури структури сфери телекомунікацій та нові підходи до регулювання структури сфери телекомунікацій.

Нове визначення рівнів архітектури [2] охоплює транспортний рівень, який займають оператори інфраструктури МНП, що забезпечують транспортування оптових пакетів послуг та управління додатками до них при їх реалізації; а також рівень управління послугами та додатками, який займають провайдери, що розподіляються на провайдерів послуг та провайдерів контенту.

Нові підходи до регулювання структури сфери телекомунікацій полягають у: розмежуванні регуляторних підходів до відповідних рівнів структури сфери телекомунікацій: спрощення

ліцензування для учасників першого рівня та зменшення регуляторного впливу на учасників другого рівня; зменшенні кількості ринків телекомунікаційних послуг з 18 до 7; переході на регулювання за економічними ознаками, від регулювання технологій.

Все це обумовлено уніфікацією телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних технологій і дає можливість концентрації регуляторного втручання на забезпеченні економічно ефективних умов діяльності операторів і провайдерів, перш за все на стимулюванні зростання доходів суб'єктів ринків телекомунікаційних послуг.

Зважаючи на європейську динаміку, виникає необхідність аналізу ситуації в Україні та визначенні параметрів впливу регулювання на ринки телекомунікаційних послуг.

В ході проведених досліджень було з'ясовано, що вітчизняна сфера телекомунікацій характеризується іншими, ніж європейська, параметрами:

- оператори інфраструктури не виокремлюються в процесі регулювання;
- провайдери телекомунікацій можуть бути як постачальниками телекомунікаційних послуг, так і мати власні телекомунікаційні мережі (незважаючи на заборону у законодавстві [3]);
- ринки телекомунікаційних послуг мають розподіл на оптові та роздрібні, але у нормативно-правовій базі регулювання, затвердженій у 2009 р., відсутня прив'язка до 17 ринків,
- ринки телекомунікаційних послуг жорстко прив'язані до типів телекомунікаційних мереж, наприклад, фіксованого або рухомого (мобільного) зв'язку, на відміну від європейського варіанту, який відображає уніфікацію типів мереж в умовах МНП;
- базою регуляторного впливу на сферу телекомунікацій є технічне регулювання, яке тільки починає переорієнтовуватися на регулювання ринків телекомунікаційних послуг з точки зору якості, визначення операторів-домінантів, але все ще залишає без уваги економічну мету регулювання — збільшення капіталізації учасників ринків, забезпечення інвестиційної привабливості та оцінку макроекономічних показників.

Зазначене заважає застосуванню в аналізі ринків оціночних параметрів щодо: ступеня насиченості ринків телекомунікаційних послуг; динаміки доходів операторів/провайдерів на відповідних ринках телекомунікаційних послуг; динаміки у структурі ВВП в частині доходів від ринків телекомунікаційних послуг.

Аналіз ринків телекомунікаційних послуг в Україні реалізується Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері зв'язку та інформатизації з точки зору визначення переліків ринків послуг і операторів з істотною ринковою перевагою на цих ринках та зводиться до визначення ступеня ринкової концентрації, але не дозволяє повною мірою здійснювати оцінку економічної ефективності від діяльності суб'єктів на ринках телекомунікаційних послуг.

Метою дослідження є удосконалення аналізу і оцінки регуляторного впливу на забезпечення економічно ефективного розвитку конкуренції на ринках телекомунікаційних послуг шляхом визначення залежності між збільшенням кількості операторів/провайдерів та часткою їх сукупних доходів у ВВП.

При аналізі доходів від розвитку конкуренції національний регулятор визначає розміри доходів державного бюджету від кількості даних ліцензій і дозволів, або від обсягів доходів сфери телекомунікацій у загальнодержавному масштабі [4].

Такий підхід не формує умови аналізу ефективності сфери телекомунікацій з точки зору необхідності забезпечення балансу попиту і пропозиції, інакше кажучи, не відображає залежності макроекономічних показників по доходах від кількості суб'єктів (операторів/провайдерів) телекомунікацій.

Для вирішення цього завдання було проаналізовано розвиток сфери телекомунікацій за 2002...2011 рр.[5, 6] з точки зору динаміки кількості ліцензіатів (операторів) та виданих дозволів на ведення провайдерської діяльності та динаміки доходів від сфери телекомунікацій у прив'язці до частки галузевих доходів у ВВП.

Реєстр операторів/провайдерів телекомунікацій відображає динаміку видачі ліцензій та дозволів, але не дає інформації щодо щорічної кількості суб'єктів, які функціонували на ринках телекомунікаційних послуг. Тому для визначення динаміки кількості суб'єктів ринків телеко-

мунікаційних послуг застосовано функції табличного процесора Microsoft Excel та отримано такі результати (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість, доходи та частка доходів у ВВП операторів/провайдерів на ринках телекомунікаційних послуг

Показники	Роки										
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кількість операторів/ провайдерів	2202	2375	2310	2403	2335	2566	2698	2759	3099	3063	3056
Доходи операторів/провайдерів, млн грн	9,51	11,82	19,23	24,92	30,66	36,43	41,51	40,81	41,44	43,92	41,44
Частка доходів операторів/ провайдерів у ВВП	4,21	4,42	5,57	5,65	5,64	5,05	4,38	4,47	3,83	3,34	2,97

Необхідність співзставлення галузевих та загальнодержавних даних викликала необхідність переходу до їх визначення у частках приросту/падіння (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз зміни часток щорічного приросту по операторах/провайдерах, їх доходах та ВВП

Роки	Частка щорічного приросту кількості операторів/провайдерів	Частка щорічного приросту доходів операторів/провайдерів	Частка щорічного приросту доходів від сфери телекомунікацій у ВВП
2002	0,078565	0,24273	0,049662
2003	-0,02737	0,626519	0,259993
2004	0,04026	0,295875	0,013074
2005	-0,0283	0,230331	-0,001876
2006	0,098929	0,187533	-0,103410
2007	0,051442	0,139876	-0,133443
2008	0,022609	-0,01692	0,020439
2009	0,123233	0,015605	-0,143151
2010	-0,01162	0,059687	-0,128677
2011	-0,00229	-0,05649	-0,112693

Зважаючи на відсутність даних за 2013 р., представлені результати не охоплюють динаміку 2012 та 2013 рр.

На підставі аналізу можна зробити такі висновки.

До 2009 р. кількість операторів/провайдерів, що надавали послуги у кожному конкретному році, змінювалась стрибкоподібно та неконтрольовано: збільшення-зменшення на 75...100 суб'єктів з року в рік з коливанням між щорічними даними у 2202...2759 операторів/провайдерів. У 2010 р. вона сягнула 3099 суб'єктів ринків телекомунікаційних послуг і має постійну тенденцію до зростання.

Доходи сфери телекомунікацій і їх доля у ВВП протягом зазначеного періоду, навпаки, мають тенденцію до падіння (див. рисунок).

Отже збільшення кількості суб'єктів ринку, попри зростання доходів бюджету від кількості виданих ліцензій та дозволів (показник вимірюється мільйонами гривень), призводить до падіння доходів держави від фінансово-господарської діяльності суб'єктів сфери телекомунікацій. Показник вимірюється мільярдами гривень.

Така ситуація формує приховані умови для появи кризи перевиробництва на ринках телекомунікаційних послуг.

Отримані в ході дослідження результати дозволяють зробити висновки про необхідність:

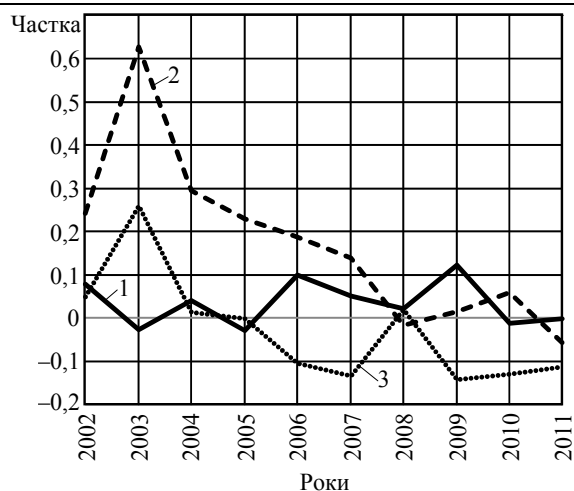
— удосконалення існуючого порядку аналізу ринків телекомунікаційних послуг з точки зору змін у капіталізації операторів/провайдерів;

— розробки методології розрахунку достатньої чисельності операторів/провайдерів телекомунікацій;

— впровадження комплексного регуляторного аналізу макроекономічних показників діяльності учасників сфери телекомунікацій та її результатів для державного бюджету;

— удосконалення ліцензійної діяльності та запровадження нових форм дозвільної системи регулювання ступеня конкуренції в сфері телекомунікацій країни.

Таким чином, розглянуті відмінності у регулюванні вітчизняних та європейських ринків телекомунікаційних послуг довели необхідність переорієнтування принципів регулювання в нашій країні на формування механізмів оцінки економічної ефективності від діяльності суб'єктів ринкових відносин. Це дає можливість зробити висновок про необхідність започаткування регулювання на основі оцінки залежності обсягів формування доходів державного бюджету від кількісного складу учасників ринків телекомунікаційних послуг.

Динаміка параметрів сфери телекомунікацій: частка щорічного приросту кількості операторів (1), доходів від операторів (2), доходів галузі у ВВП (3).

Література

1. Баранов, О.А. Правове регулювання доступу на ринок телекомунікацій / О.А. Баранов // Інформація і право. — 2011. — № 2(2). — С. 32 — 39.
2. Танащук, Е.А. Основные направления развития регулирования рынка услуг электронных коммуникаций / Е.А. Танащук // Информ. коммуникац. сети. Респ. Казахстан. — 2012. — № 5...6 (75...76). — С. 49 — 54.
3. Про внесення змін до Закону України “Про телекомунікації” щодо ринку телекомунікаційних послуг пропуску трафіка: Закон України від 02.12.2010 № 2751 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2751-17>. — 28.05.2013.
4. Філон, М.М. Дослідження ефективності регулювання в сфері телекомунікацій України / М.М. Філон // Бізнес-інформ. — 2013. — № 3. — С. 45 — 51.
5. Реєстр виданих ліцензій [Електронний ресурс] / Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації України. — <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1216198647>. — 28.05.2013.
6. Динаміка ВВП України [Електронний ресурс] / Міністерство фінансів України. — <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>. — 01.04.2013.

References

1. Baranov, O.A. Pravove rehulivannia dostupu na rynek telekomunikatsii [The legal regulation of access to the telecommunications markets] / O.A. Baranov // Informatsiia i pravo. [Information and law] 2011. — № 2(2). — pp. 32 — 39.
2. Tanashchuk, Ye.A. Osnovnyye napravleniya razvitiya regulirovaniya rynku uslug elektronnykh kommunikatsiy [The main directions in the development of regulation of electronic communications services] / Ye.A. Tanashchuk // Inform. kommunikats. seti. Resp. Kazakhstan [Information and communication networks. Rep. Kazakhstan] — 2012. — # 5...6 (75...76). — pp. 49 — 54.
3. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy “Pro telekomunikatsii” shchodo rynku telekomunikatsiinykh posluh propusku trafika: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 # 2751 [The Law of Ukraine. On Amending the

- Law of Ukraine “On Telecommunications market of the traffic crossing: the Law of Ukraine from 02.12.2010 № 2751”, [Electronic resource] / Verkhovna Rada Ukrainy. — Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2751-17>. — 28.05.2013.
4. Filon, M.M. Doslidzhennia efektyvnosti rehuliuвання v sferi telekomunikatsii Ukrainy [Investigation of the effectiveness of regulation in the telecommunications sector in Ukraine] / M.M. Filon // Biznes-inform [Business-inform] — 2013. — # 3. — pp. 45 — 51.
 5. Reiestr vydanykh litsenzii [Register of licenses granted], [Electronic resource] / Natsionalna komisiiia, shcho zdiisniuie derzhavne rehuliuвання u sferi zviazku ta informatyzatsii Ukrainy. — Available at: <http://www.nkrz.gov.ua/uk/1216198647/> — 28.05.2013.
 6. Dynamika VVP Ukrainy [Dynamics of Ukraine’s GDP], [Electronic resource] / Ministerstvo finansiv Ukrainy. — Available at: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>. — 01.04.2013.

Рецензент д-р техн. наук, проф. Одес. нац. ун-ту ім. І.І. Мечникова Якубовський С.О.

Надійшла до редакції 15 липня 2013 р.

УДК 658.5.012.7:621.311.1

А.А. Балан, канд. екон. наук, Одес. нац. політехн. ун-т

КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ ЕНЕРГОПОСТАЧАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЙОГО ЦІЛЕСПРЯМОВАНОГО РОЗВИТКУ

А.А. Балан. Контроль діяльності енергопостачального підприємства як основа його цілеспрямованого розвитку. Виділено спільні і відмінні риси контролювання діяльності і розвитку підприємства, дано характеристику змін контролю економічної діяльності і розвитку під впливом специфіки енергопостачального підприємства.

Ключові слова: контроль, контролювання, діяльність і розвиток, енергопостачальне підприємство, природна монополія.

А.А. Балан. Контроль деятельности энергоснабжающего предприятия как основа его целенаправленного развития. Выделены общие и отличительные черты контролирования деятельности и развития предприятия, охарактеризованы изменения контроля экономической деятельности и развития под влиянием специфики энергоснабжающего предприятия.

Ключевые слова: контроль, контролирование, деятельность и развитие, энергоснабжающее предприятие, естественная монополия.

А.А. Balan. Control of power supply company activity as a basis of its purposeful development. The common and distinctive features of controlling the company’s activities and development are identified. The changes in economic activity and development due to the specifics of the power supply company.

Keywords: control, controlling, activity and development, supply companies, the natural monopoly.

Реструктуризація паливно-енергетичного комплексу України привела до віднесення енергопостачальних підприємств (ЕПП), які функціонують в умовах природної монополії на енергопостачку в закріпленому регіоні, до приватного сектора економіки. Враховуючи, що ЕПП є